

дентський науковий вісник: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://myronenko.org.ua/node/180>: <http://kerivnyk.info/2012/04/gavryljak.html>

5. Лукінов І.І. "Економічні трансформації наприкінці 20-го сторіччя" / Електронний студентський науковий вісник: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakoni.com.ua/node/660>

6. Саблук П.Т. Економічний механізм АПК // Проблеми економіки агропромислового комплексу і формування його кадрового потенціалу: Кол. монографія. - У 2-х тт. / За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.Є. Мазнева. - Т.1. - К.: ІАЕ, 2000. - С. 360-372.

7. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент в умовах трансформаційної економіки / В. І. Захарченко, Н. М. Корсікова, М. М. Меркулов. - К. : ЦУЛ, 2012. - 448 с.

8. Ігнатушина М. І. Щодо питань розмежування повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері зовнішньоекономічних відносин /М. І. Ігнатушина// Вісник ІЕПД НАН України. - 2010. - № 1. - С. 124-130.

9. Субботин А. Перспективы глобального рынка. // Мировая экономика и международные отношения. – 2005. - № 1, С.75-80

10. Єдиний державний реєстр міжнародних організацій, членом яких є Україна [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. - Режим доступу: http://www.mfa.gov.ua/data/upioad/pubijcatlon/mfa/ua/30452/41301174_dod.doc

11. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. №959-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №29.

12. Мельник Т. Регулювання імпорту за умов економічної кризи / Т.Мельник// Журнал європейської економіки – Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет. – 2011. – Том 11 (№3). – С.252–269.

13. Гребельник О.П. Порівняльний аналіз теоретичних підходів до нетарифного регулювання /О.П. Гребельник, М.Д. Стеблянко// Митна безпека. – 2010. Серія «Економіка» - № 1. - С. 24 - 34.

Исследовано теоретическое содержание организационно экономических механизмов управления внешнеторговой деятельностью предприятий Украины. Проанализирован государственный и макроэкономический инструментарий регуляции внешней торговли, осуществлена структуризация системы внешнеторговой деятельности как объекта управления, уточнен её понятийно-категориальный аппарат. С использованием методологии системно-функционального подхода к управлению, предложена концепция организации внешней торговли на уровне предприятий, раскрыт её организационно управленческий механизм. Разработан алгоритм усовершенствования системы управления внешнеторговой деятельностью на предприятии и обоснованно пути его активизации.

Ключевые слова: Организационно экономические механизмы, государственное управление, внешнеторговая деятельность, менеджмент внешнеэкономической деятельности, международные экономические организации.

Investigational theoretical maintenance organizationally economic mechanisms of management of enterprises of Ukraine foreign trade activity. The state and macroeconomic tool of adjusting of foreign trade is analysed, strukturizaciyu of the system of foreign trade activity as ob"ekta management is carried out, it is specified concept-category vehicle. With the use of methodology of the sistemno-funkciynogo going near a management, conception of organization of foreign trade is offered at the level of enterprises, it is exposed organizationally administrative mechanism. The algorithm of improvement of control system by foreign trade activity is developed on an enterprise and grounded ways of its activation.

Keywords: Organizationally economic mechanisms, state administration, zovnishnetorgivel'na activity, management of foreign economic activity, international economic organizations

Дата надходження до редакції: 02.04.2013

Рецензент: д.е.н., професор Школьний О.О.

УДК 351.82

УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Н. І. Ліповська-Маковецька, к.е.н., доцент, Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна»

Обґрунтовано необхідність удосконалення механізму митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. виділено основні причини, що гальмують збільшення обсягу експортного потенціалу, визначено основні напрями удосконалення митно-тарифного регулюван-

ня в Україні.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, митно-тарифне регулювання, експортний потенціал, мито, зовнішньоекономічне співробітництво.

Постановка наукової проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Процеси економічної глобалізації та зростання відкритості економік сприяють активізації зовнішньоекономічної діяльності країн, що забезпечує підвищення їх конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Сьогодні важливим є розробка відповідного законодавчого забезпечення щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності з метою збереження та захоплення позицій на світових ринках. Тому в Україні потребує вдосконалення механізм митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми показує, що питання теоретико-методологічних та практичних аспектів формування механізмів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності представлені в працях таких науковців, як І. Бережняк, І. Бураковський, В. Ващенко, С. Волосович, О. Гащицький, В. Геєць, В. Глухова, А. Дубініна, Ю. Дьомкін, П. Дзюбенко, М. Каленський, І. Карамбович, О. Кіреєв, Б. Кормич, Т. Мельник, В. Науменко, К. Новікова, С. Осика, П. Пашко, Л. Письмаченко, К. Сандровський, С. Терещенко, А. Філіпенко та ін.

Найавторитетнішими зарубіжними дослідниками в сфері митно-тарифного регулювання є Г. Грица, Браян Томас, Джеф Сімсон, Махді Салехі, Йо-Хуа Тан та інші. Проте недостатньо висвітленими залишаються питання щодо вдосконалення механізму митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які потребують детальнішого вивчення.

Формулювання мети та завдань статті. Мета цієї статті полягає у визначенні шляхів вдосконалення системи митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в країні. Для її досягнення поставлено такі завдання: визначити особливості сучасної системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні, виділити основні причини, що гальмують збільшення обсягу експортного потенціалу, визначити основні напрями удосконалення митно-тарифного регулювання в Україні.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Транзитне положення України сприяє зовнішньоекономічному співробітництву. Досвід інтеграції України до Світової організації торгівлі та практика сучасного співробітництва із цією організацією є важливими та актуальними для їх використання в ході інтеграції України до світової спільноти.

Вступ до СОТ сприяє інтенсифікації зовнішньоекономічних зв'язків України з переважною більшістю країн світу і створює реальне

підґрунтя для створення зони вільної торгівлі з ЄС. Приєднання до СОТ не суперечить домовленостям, що існують у рамках СНД.

Розглянувши звіт Кабінету Міністрів України щодо результатів членства України в Світовій організації торгівлі, Рада національної безпеки і оборони України констатувала, що вступ України до СОТ відкрив широкі можливості для розвитку національної економіки. Набуття членства в СОТ створило позитивні передумови для соціально-економічного розвитку України; поліпшення умов торгівлі на світовому ринку для вітчизняних виробників; розширення можливостей споживачів щодо вибору товарів, робіт, послуг; подальшого приведення законодавства України про державну регуляторну політику у відповідність із міжнародно визнаними нормами і правилами [1].

Передбачалось, що до основних позитивних наслідків приєднання України до СОТ можна зарахувати збільшення обсягів експорту і пожевлення виробництва в певних галузях економіки через зменшення тарифних і нетарифних обмежень для українських товарів на світових ринках, а також витрат на транспортування товарів національного виробництва, враховуючи свободу транзиту товарів територією країн – членів СОТ. При цьому будуть забезпечені кращі умови захисту українських виробників через справедливе розв'язання торговельних суперечок і відповідне скорочення дискримінаційних заходів, що застосовуються до українських експортерів [2].

За даними Державної митної служби України, за підсумками січня-жовтня 2012 р. Україна експортувала товарів на 57,1 млрд. дол. США (у поточних цінах), що на 2,7 % (або на 1,5 млрд дол. США) більше, ніж за аналогічний період 2011 р. Сформована під впливом зазначених чинників динаміка експортної діяльності в січні-жовтні 2012 р. свідчить про припинення тенденції стрімкого нарощування експорту, характерного для перших післякризових років. Імпорт товарів за цей період становив 68,3 млрд. дол. США, продемонструвавши зростання на 4,1 % (або на 2,7 млрд. дол. США). Таким чином, за підсумками 10 місяців сформувалося негативне сальдо зовнішньоторговельного балансу товарів у розмірі 11,2 млрд. дол. США, що на 1,2 млрд. дол. США вище аналогічного показника 2011 р.

Традиційно від'ємне сальдо торгівлі товарами частково балансується за рахунок позитивного сальдо торгівлі послугами. На відміну від попереднього року, у січні-вересні 2012 р. фактично не зафіксовано зростання експорту послуг, який збільшився лише на 0,3 % до 10 млрд. дол. США. Своєю чергою імпорт послуг зріс на 12,1 % до 5 млрд. дол. США. Таким чином, протягом зазначеного періоду сформувалося позитивне сальдо

у сфері торгівлі послугами в розмірі 5 млрд дол. США, що на 0,5 млрд дол. США менше, ніж за аналогічний період 2011 р. [3].

Хоча у 2012 році і зберігалася тенденція до нарощування показників зовнішньої торгівлі товарами та послугами, однак їх темпи значно нижчі, що стало наслідком зменшення світового попиту на традиційні товари українського експорту (перш за все на продукцію металургійного комплексу) та розгортання в економіках провідних торговельних партнерів України рецесійних процесів.

Основними причинами, що гальмують збільшення обсягу експортного потенціалу є [4]:

- наявність диспропорцій у структурі експорту та імпорту, а саме домінування в експорті сировинних товарів, що робить економіку України значно залежною від коливання попиту на зовнішніх товарних ринках та стає визначальним для розвитку відповідних галузей, а в імпорті – відповідно товарів з високою доданою вартістю;

- посилення конкурентного тиску на внутрішньому ринку України та нерівні умови конкурентоспроможності українських товарів у порівнянні з іншими країнами у зв'язку з більшою, ніж для інших країн, ціною російського природного газу;

- відсутність дієвих механізмів фінансової підтримки експортної діяльності; застосування до українських товаровиробників технічних бар'єрів, різних вимог та стандартів виробництва при експорті продукції, зокрема на ринки країн ЄС;

- відсутність єдиної державної стратегії співробітництва з МФО і міжнародної технічної допомоги та розпорошування коштів за великою кількістю не пов'язаних між собою проектів, які підтримуються МФО;

- призупинення співробітництва з МВФ, що стало причиною зниження кредитних рейтингів України, зменшення обсягу міжнародних резервів та суттєво ускладнило залучення зовнішніх позик від офіційних та комерційних кредиторів.

З метою активізації зовнішньоекономічної діяльності в Україні необхідності набуває удосконалення митно-тарифного регулювання експортно-імпортних операцій. Необхідно зважати на взаємозв'язок між змінами у митному оподаткуванні та обсягами експортних чи імпортних операцій в Україні. Якщо розглядати розвиток системи оподаткування зовнішньоекономічної діяльності в Україні, то в дохідних частинах держбюджетів поступово конкретизуються джерела надходжень митних податків, що дозволяє уряду виявити внесок конкретного митного податку в бюджет.

Однак порівнювати динаміку надходжень в держбюджет митних податків по роках не можливо, бо в різні роки структурно виділялась різна їх кількість. Так, наприклад, в 1992 р. було виділено

лише 1 податок від зовнішньоекономічної діяльності – мито, а з 2008 року налічується 20 видів митних податків та зборів [5].

Як відомо, Україна є членом Світової організації торгівлі (СОТ). Відповідно до ст.7 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», затвердженого постановою Верховної Ради України від 16.04.1991 р. № 959-XII, товарам, які імпортуються з держав-членів СОТ, надається режим найбільшого сприяння, який стосується мита, митних зборів, методів їх стягнення, правил і формальностей у зв'язку з імпортом. Це означає, що будь-яка перевага, сприяння, привілей чи імунітет, які надаються стосовно будь-якого товару, що походить із будь-якої держави, мають негайно й безумовно надаватись аналогічному товару, який походить із території держав-членів СОТ або держав, з якими укладено двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння. Таким чином, ставки мита, які визначені Додатком I до Протоколу про вступ України до СОТ, застосовуються до товарів за походженням із країн, яким Україною надається режим найбільшого сприяння, тобто пільгові ставки Митного тарифу України [6].

Приєднання України до СОТ обумовило перехід до поступової лібералізації національного митно-тарифного режиму. Для адаптації певних норм і положень СОТ Україні надали строк до 2013 р. Тому, на думку спеціалістів, процес лібералізації митно-тарифної політики України може призвести до посилення конкуренції на внутрішньому ринку з боку імпортних товарів і негативно вплинути на господарський стан багатьох вітчизняних підприємств [7].

Митно-тарифне регулювання стосовно домовленості СОТ має бути спрямоване на перехід від застосування специфічних ставок мита до адвалорних, що зробить митно-тарифну систему прозорішою.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. З метою підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності можна виділити такі основні напрями удосконалення митно-тарифного регулювання в Україні, як:

- підвищення конкурентоздатності продукції вітчизняного виробника на світових ринках шляхом державного стимулювання розвитку експортоорієнтованих галузей;

- сприяння залученню вітчизняних та іноземних інвестицій для розвитку національного господарства;

- збільшення обсягу виробництва та підвищення якості вітчизняних товарів з метою зменшення імпорту;

- забезпечення в країні росту купівельної спроможності населення;

- удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази в сфері зовнішньоекономіч-

ної діяльності та створення правової бази щодо міждержавної господарської діяльності;

– формування стратегії активізації та розвитку зовнішньоекономічної діяльності, яка б базувалась на визначенні загальносвітових тенденцій становлення багатонаціональної системи регулювання міжнародної торгівлі;

– вдосконалення митного валютного контролю;

– сприяння відкриттю нових ринків і зняття штучних обмежень щодо продукції вітчизняних товаровиробників у Європейському Союзі, Росії, США та інших країнах.

В сучасних умовах розвитку економіки України проблема удосконалення механізму митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної

діяльності набуває особливого значення. Державне митно-тарифне регулювання повинне бути спрямованим, у першу чергу, на вдосконалення законодавчої бази в цій сфері, а також на забезпечення фінансової стабільності в країні та досягнення низьких темпів зростання інфляції. Тому використання вище запропонованих напрямів удосконалення сприятиме економічному зростанню країни в майбутньому.

В перспективі доцільно продовжувати дослідження методів державного регулювання зовнішньої торгівлі. А саме здійснити аналіз впливу державного контролю на зовнішньоекономічні операції в Україні та напрямки його вдосконалення.

Список використаної літератури:

1. Омельченко А. В. Інтеграція та співробітництво України із світовою організацією торгівлі (організаційно-правові засади) / А. В. Омельченко // Митна справа. – 2011. – №4(76). – С. 35-42.

2. Зона вільної торгівлі Україна Європейський Союз та європейська інтеграція: правові та економічні аспекти: зб. статей / Одеська національна юридична академія; Британська Рада в Україні; Українська асоціація європейських студій; Проект «Торговельна політика України» / М.П. Орзік (відп.ред.). — О.: Фенікс. - 2007. — 243с.

3. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2012 році. Звернення Президента України до Верховної Ради України VII скликання. – К.: ДП “НВЦ “Пріоритети”, 2012. – 74 с.

4. Державна програма активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eimg.pravda.com.ua/files/a/4/a428a25.pdf>

5. Про державний бюджет: закон України. [Електронний ресурс]: [прийнято 26.12.2008 р. № 835-VI]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/835-17>.

6. Горянська Т. В. Нормативно-правове регулювання і облік мита в Україні в рамках СОТ // Вісник Донецького державного університету управління. – 2011. - № 16. - С. 78-86.

7. Фомин И. К вопросу совершенствования системы таможенного регулирования импорта в Украине / И. Фомин // Экономика Украины. – 2010. – № 10. – С. 25-33.

Обоснована необхідність удосконалення механізму таможенно-тарифного регулювання внешнеэкономической деятельности. Выделены основные причины, которые тормозят увеличение объема экспортного потенциала. Определенно основные направления совершенствования таможенно-тарифного регулирования в Украине.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, таможенно-тарифное регулирование, экспортный потенциал, пошлина, внешнеэкономическое сотрудничество.

The necessity of improvement of customs and tariff regulation of foreign economic activity is grounded. Principal reasons which brake the increase of volume of export potential are selected. Certainly basic directions of improvement customs and tariff adjusting in Ukraine.

Key words: foreign trade, customs and tariff regulation, export potential, duty, economic cooperation.

Дата надходження до редакції: 21.04.2013

Рецензент: д.е.н., професор Павліха Н.В.

УДК 336.244.32: 637.05

ОЦІНКА ВПЛИВУ ТАРИФНОЇ СТАВКИ НА ОБСЯГИ ІМПОРТУ М'ЯСА

І. В. Гордєєва, к.е.н., доцент, Севастопольська філія «Європейський університет»

В статті розглянуто вплив митного тарифу на імпорт м'яса та на його внутрішню ціну реалізації до та після вступу України до Світової організації торгівлі.

Ключові слова: імпорт, ціна реалізації, митний тариф, адвалерне мито, яловичина, свинина, м'ясо птиці, баранина, Світова організація торгівлі.

Постанова проблеми. М'ясні продукти є важливим елементом харчового раціону більшості споживачів. Найбільш поширеними видами

м'яса, які споживаються в Україні, є яловичина та телятина, свинина, м'ясо птиці (з якого курятина є найпоширенішими).

Вісник Сумського національного аграрного університету